

VESIALUEIDEN OSAKASKUNTIEN yhdistämisen etuja ja epäkohtia

Kalatalousalan toimijat ovat viime vuosina olleet aktiivisia osakaskuntien yhdistämiseksi. Tavoitteena on ollut lisätä vapaa-ajankalastajien ja kaupallisten kalastajien kalastusmahdollisuuksia omistusyksiköitä yhdistämällä. Kolikolla on kuitenkin toinenkin puoli.

Kuvat Shutterstock

Osakaskuntien yhdistämisen eduksi mainitaan muun muassa aktiivisten toimijoiden helpompi löytyminen suuremmasta määrästä osakkaita, hallinnollisten kulujen pieneneminen, kalastuslupamaksutulojen kasvaminen, omistajakorvausten lisääntyminen, kalastonhoidon (vesistökuunnostukset, istutukset ja valvonta) helpottuminen sekä osakkaiden kalastusoikeuden laajeneminen koko yhdistettävälle alueelle.

Monelle osakkaalle tulee uuden osakaskunnan perustamiskokouksessa yllätyksenä, että osakaskunnalle on jo laadittu säännöt, jotka on tarkoitus hyväksyä tässä kokouksessa. Yhtä suuri yllätys voi olla se, että kaikkien yhdistettävien osakaskun-

tien omaisuus siirtyvät perustettavalle uudelle osakaskunnalle.

Kun pienistä osakaskunnista muodostetaan jopa yli 10 000 hehtaarin osakskuntia, niin päätöksenteko siirtyy kauemmaksi osakkaista. Osakskunnan kokouksia ei enää järjestetä omalla kylällä ja perustetun uuden osakskunnan hoitokunnassa ei ole välttämättä enää yhtään "oman kylän miestä".

Epäkohtia...

Yksi suurimmista epäkohdista on osakskunnan vaikutusvalan pieneneminen kalatalousalueen kokouksessa.

Kaikki 118 kalatalousaluetta ovat julkisoikeudellisia yhdistyksiä, joiden tarkoituksena on kehittää alueensa kalataloutta sekä edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestävästä käytöstä ja hoidon järjestämiseksi.

Kalatalousalueen jäseniä ovat alueen kalastusoikeuden haltijat (mm. osakskunnat) sekä valtakunnalliset kalastusalan järjestöt. Kalatalousalueen päätösvaltaa käyttää kalatalousalueen yleiskokous.

Vesialueiden omistajien äänimäärä on sidottu vesialueen pinta-alaan: alle 500 ha on 1 ääni, alle 1 000 ha on 2 ään-

tä ja yli 1 000 ha on 3 ääntä. Valtakunnallisilla kalastusalan järjestöillä (5 kpl) on käytössään yhteensä 6 ääntä.

Kun kolme pinta-alaltaan yli 1 000 hehtaarin osakskuntaa osallistuu kalatalousalueen yleiskokoukseen, heillä on kullakin käytössään 3 ääntä, yhteensä 9 ääntä. Kun nämä kolme osakskuntaa yhdistyvät, niin uudella osakskunnalla on käytettävissään kalatalousalueen yleiskokouksessa vain 3 ääntä, vähennystä 6 ääntä eli sama määrä kuin valtakunnallisilla kalastusalan järjestöillä on enintään käytettävissä.

Maanmittauslaitoksen hinnaston mukaisesti yhteisten alueiden yhdistämisen kustannukset nousevat nopeasti yli 10 000 euron. Ilman ulkopuolista taloudellista tukea osakskunnilla ei ole mitään halua yhdistyä.

...ja vaihtoehtoja

Jos osakskunnan toiminta on syystä tai toisesta hiipumassa, niin ainoa vaihtoehto ei ole luopua omasta olemassaolostaan liittymällä kokonaan uuteen, perustettavaan osakskuntaan. Osakskuntien toimintaa voidaan ylläpitää ja kehittää myös muilla keinoilla kuin yhdistämistoimituksilla.

Osakskunnat voivat laatia keskinäisiä yhteistoimintasopimuksia tai vuokrasopimuksia, jossa esimerkiksi osakskunta A vuokraa vesialueidensa käyttö- ja hallinto-oikeuden osakskunnalle B. On myös mahdollista, että osakskunnat perustavat yhdistyksen hoitamaan osakskuntien asioita.

Kalastuslaki tuntee myös mahdollisuuden siirtää osakskunnan tehtäviä kalatalousalueen hoidettavaksi.

Omaehtainen kokemus

Tulin konkreettisesti tietoiseksi Puumalan kuntakeskuksen eteläpuolisten vesialueiden osakskuntien yhdistämishankkeista saatua kutsun Maanmittauslaitoksen maanmittaustoimituksen loppukokoukseen koskien noin 1 300 hehtaarin osakskuntani yhdistäminen perustettavaan uuteen osakskuntaan.

Loppukokous oli lähinnä muodollisuus, jossa toimitusinsinööri esitteli tekemänsä työn ja lopputuloksena oli uusi osakskunta. Maanmittaustoimituksen jälkeen pidettiin uuden osakskunnan perustamiskokous, jossa uudelle osakskunnalle hyväksyttiin muun muassa etukäteen il-

man kommentointimahdollisuutta laaditut säännöt ja valittiin luottamushenkilöt.

Mielestäni osakskuntien yhdistämistoimituksessa vesialueen omistajan omistajuus jäi täysin huomiotta.

Kalastusoikeuteni lisääntyminen 5 000 hehtaarilla ei vaikuta millään tavalla kiinteistöni myyntiarvoon. Täplärapu on osakskunnan vesialueella kaupallisen kalastuksen kohteena mutta pyynti on ilmaista ja rajoittamatonta kenelle tahansa. Vaikka olen vesialueen osaomistaja, niin pyydysyksikön hinta on sama sekä omistajille että ulkopuolisille. Voin lunastaa saman määrän, enintään 10 pyydysyksikköä, kuin kuka tahansa. Osakkaat, joiden omistusosuus oikeuttaa yli 10 pyydysyksikköön, voivat lunastaa hoito-

kunnalta osuuttansa vastaavan määrän pyydysyksiköitä. Koska perustettu osakskunta on saimaannorpan levinneisyysaluetta, verkkokalastusta on rajoitettu merkittävästi saimaannorpan suojelemiseksi.

Ainoa konkreettinen henkilökohtainen etu osakkuudesta on osakkaalle kuuluva ilmainen vesilintujen metsästysoikeus osakskunnan vesialueella. Toivottavasti valkoposkihanhi saadaan pikaisesti säädellyin metsästyksen kohteeksi ja sen saisi myös syödä! ●

Juha-Pekka Ripatti
Toiminnanjohtaja
Vesialueomistajain liitto VEALO ry
www.vesialueomistajat.fi

YHTEINEN VESIALUE

Suomessa on yli 20 000 osakskuntaa, joiden vesialueiden yhteispinta-ala on noin 3,9 miljoonaa hehtaaria. Osakskunnan osakkaalla eli kiinteistöillä voi olla useita omistajia, joten osakskuntien vesialueiden omistajien määrän arvioidaan olevan noin 1,5 miljoonaa henkilöä.

Yhteisen vesialueen osakkaita ovat kiinteistöjen omistajat, jotka muodostavat osakskunnan. Osakskunta ei ole yhdistyslain mukainen yhdistys vaan osakskunnista säädetään yhteisalueissa.

Osakskunnan päätösvaltaa käyttää osakskunnan kokous, jossa kullakin osakkaalla on osuuttaan vastaava äänioikeus. Oikeus kalastaa ja määrätä kalastuksesta kuuluu pääsääntöisesti vesialueen omistajalle.

Vesialueomistajain liitto VEALO ry on vesialueita omistavien kansalaisten, yhteisöjen ja yritysten sekä kalastusoikeuden haltijoiden valtakunnallinen edunvalvontajärjestö. Liitto toimii muun muassa yksityisomistuksen edunvalvojana ja perustuslaillisen omaisuudensuojan puolustajana.

Aiemmin artikkeleita on julkaistu Maanomistajalehdissä 2/2019, 1/2023 ja 2/2024.